

สารบัญ

คำนำ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ	(3)
คำนำ	(5)
บทคัดย่อ	(15)
บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	(16)
บทที่ 1 สุขภาพผู้ต้องขังกับสภาพแวดล้อมในเรือนจำ	1
1.1 เมื่อความแออัดเป็นเรื่องธรรมดา	1
1.2 เมื่อความแออัดส่งผลกระทบต่อสุขภาพผู้ต้องขัง	4
1.3 ปรับวิธีคิดเปลี่ยนเรือนจำสู่สุขภาวะ	9
1.4 วัตถุประสงค์ วิธีการวิจัยและดำเนินงาน	16
1.5 จริยธรรมการวิจัยและแนวปฏิบัติในการเก็บข้อมูล	20
1.6 ข้อจำกัดของการศึกษาวิจัย	20
บทที่ 2 สถานพยาบาลเรือนจำ/กักตุนสถานกับบริการปฐมภูมิ	23
2.1 ความสำคัญของบริการปฐมภูมิในเรือนจำ	23
2.2 หน่วยบริการปฐมภูมิในระบบสาธารณสุขไทย	25
2.3 ศักยภาพของสถานพยาบาลในเรือนจำไทย	27
2.4 หน่วยบริการปฐมภูมิในเรือนจำตามเกณฑ์ สปสช.	34
2.5 ผ่าน/ไม่ผ่าน: การประเมินตามเกณฑ์	35
2.6 เสี่ยงสะท้อนหลังเปลี่ยนสู่บริการปฐมภูมิ	41
2.7 สรุปและข้อสังเกต	52

บทที่ 3 ชีวิตในเรือนจำที่กำหนดสุขภาพ

53

3.1 ภาพรวมข้อค้นพบ

55

(1) หายใจด้วยอากาศเดียวกัน

56

(2) เคลื่อนไหวในพื้นที่จำกัด

58

(3) ประชุมพยาบาลเบื้องต้นที่ต้องไปสถานพยาบาล

60

(4) การสัมผัสใกล้ชิดในพื้นที่ยึด

63

(5) 8 ชั่วโมงกับอาหาร 3 มื้อ

65

3.2 สรุปและข้อสังเกต

77

บทที่ 4 ป่วยไข้ไปหาหมอ: ผู้ต้องขังกับบริการผู้ป่วยนอกและผู้ป่วยใน

79

4.1 การเข้าถึงและการใช้บริการผู้ป่วยนอกของผู้ต้องขัง

83

(1) ความชุกและการกระจายตัวของกลุ่มโรค: ผู้ต้องขังชาย

84

(2) ความชุกและการกระจายตัวของกลุ่มโรค: ผู้ต้องขังหญิง

85

(3) การเข้าถึงและการใช้บริการสุขภาพ (อัตราครั้ง/คน)

86

4.2 การเข้าถึงและการใช้บริการผู้ป่วยในของผู้ต้องขัง

87

(1) ความชุกและการกระจายตัวของกลุ่มโรค: ผู้ต้องขังชาย

88

(2) ความชุกและการกระจายตัวของกลุ่มโรค: ผู้ต้องขังหญิง

90

(3) การเข้าถึงและการใช้บริการสุขภาพ (อัตราครั้ง/คน)

91

4.3 สรุปและข้อสังเกต

92

บทที่ 5 บทสรุปข้อค้นพบและเสนอแนะ

95

5.1 สรุปงานวิจัย

95

5.2 ข้อค้นพบโดยสรุป

98

5.3 ข้อเสนอเชิงนโยบาย

103

(1) ปรับสภาวะแวดล้อมให้เป็นเรือนจำสุภาพ

103

(2) พัฒนาหน่วยบริการปฐมภูมิในเรือนจำ

104

(3) สร้างภาคีเครือข่ายบริการสุขภาพผู้ต้องขัง (partnership for health)

109

5.4 ช่องว่างในการศึกษาวิจัย

109

ภาคผนวก

1. มาตรฐาน 5 ด้านของหน่วยบริการปฐมภูมิ
ตามเกณฑ์สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.) 115
2. บัญชีจำแนกทางสถิติระหว่างประเทศของโรค
และปัญหาสุขภาพที่เกี่ยวข้อง (ICD 10) 120
3. จำนวนครั้งและร้อยละของผู้ต้องขังที่เข้ารับบริการสุขภาพในเรือนจำ/
ทัณฑสถานที่โครงการเก็บข้อมูล จำแนกตามกลุ่มโรคและเพศ ปี พ.ศ. 2560 123
4. จำนวนครั้งและร้อยละของผู้ต้องขังที่เข้ารับบริการสุขภาพในเรือนจำ/
ทัณฑสถานที่โครงการเก็บข้อมูล จำแนกตามกลุ่มโรคและเพศ ปี พ.ศ. 2561 128
5. จำนวนครั้งและร้อยละของผู้ต้องขังที่เข้ารับบริการสุขภาพในเรือนจำ/
ทัณฑสถานที่โครงการเก็บข้อมูล จำแนกตามกลุ่มโรคและเพศ ปี พ.ศ. 2562 134
6. จำนวนครั้งของผู้ต้องขังที่ใช้สิทธิหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า
ในฐานะผู้ป่วยนอก (OPD) จำแนกตามกลุ่มโรค 10 อันดับแรก
และเพศ ปี พ.ศ. 2560-2562 140
7. จำนวนครั้งของผู้ต้องขังที่ใช้สิทธิหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า
ในฐานะผู้ป่วยใน (IPD) จำแนกตามกลุ่มโรค 10 อันดับแรก
และเพศ ปี พ.ศ. 2560-2562 141
8. กลุ่มโรคของผู้ต้องขังที่ออกไปตรวจรักษาที่โรงพยาบาล
ด้วยสิทธิหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (ผู้ป่วยนอก)
จำแนกตามเพศ และจำนวนครั้งที่ใช้บริการ ปี พ.ศ. 2560 (15 อันดับ) 142
9. กลุ่มโรคของผู้ต้องขังที่ออกไปตรวจรักษาที่โรงพยาบาล
ด้วยสิทธิหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (ผู้ป่วยนอก) จำแนกตามเพศ
และจำนวนครั้งที่ใช้บริการ ปี พ.ศ. 2561 (15 อันดับ) 144
10. กลุ่มโรคของผู้ต้องขังที่ออกไปตรวจรักษาที่โรงพยาบาล
ด้วยสิทธิหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (ผู้ป่วยนอก)
จำแนกตามเพศ และจำนวนครั้งที่ใช้บริการ ปี พ.ศ. 2562 (15 อันดับ) 146

11. กลุ่มโรคของผู้ต้องขังที่ออกไปตรวจรักษาที่โรงพยาบาล
ด้วยสิทธิหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (ผู้ป่วยใน)
จำแนกตามเพศ และจำนวนครั้งที่ใช้บริการ ปี พ.ศ. 2560 (15 อันดับ) 148
12. กลุ่มโรคของผู้ต้องขังที่ออกไปตรวจรักษาที่โรงพยาบาล
ด้วยสิทธิหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (ผู้ป่วยใน)
จำแนกตามเพศ และจำนวนครั้งที่ใช้บริการ ปี พ.ศ. 2561 (15 อันดับ) 150
13. กลุ่มโรคของผู้ต้องขังที่ออกไปตรวจรักษาที่โรงพยาบาล
ด้วยสิทธิหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (ผู้ป่วยใน)
จำแนกตามเพศ และจำนวนครั้งที่ใช้บริการ ปี พ.ศ. 2562 (15 อันดับ) 152

สำหรับการศึกษาระดับปริญญาโทและปริญญาเอก
For educational use and reference only